

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 9/09-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. januára 2009 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. V. L., P., zastúpeného advokátom JUDr. T. B., P., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 11 ods. 1, čl. 36 ods. 1 a čl. 28 Listiny základných práv a slobôd a práv podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 7 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach uznesením Okresného súdu P. sp. zn. 2 T/89/2004 zo 4. júla 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. V. L. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. septembra 2008 doručená sťažnosť Mgr. V. L. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 11 ods. 1, čl. 36 ods. 1 a čl. 28 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) a čl. 7 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (ďalej len „medzinárodný pakt“) uznesením Okresného súdu Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 T/89/2004 zo 4. júla 2008.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol okresným súdom ustanovený za obhajcu obvineného M. P. v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T/89/2004, ktoré právoplatne skončilo 2. novembra 2004.

O jeho žiadosti o priznanie trov trestného konania rozhodol vyšší súdny úradník uznesením z 18. januára 2008 tak, že mu priznal trovy v sume 28 560 Sk. Proti tomuto uzneseniu podal sťažnosť, o ktorej rozhodol predseda senátu okresného súdu uznesením zo 4. júla 2008 sp. zn. 2 T/89/2004 tak, že zrušil uznesenie vyššieho súdneho úradníka a priznal mu trovy konania v sume 31 416 Sk.

Podľa neho trovy trestného konania neboli správne vypočítané a „*Rozhodnutím predsedu senátu, ktoré je v rozpore s advokátskou tarifou, a to § 1 ods. 1, ods. 2, § 4 ods. 1, § 16 ods. 1 písm. d/, § 16 ods. 4, § 18 písm. a/, § 19 ods. 3, § 22 ods. 2 vyhl. č. 163/2002 Z. z., bol zároveň porušený aj zákon, a to v § 553 ods. 2 Tr. por., podľa ktorého mám voči štátu nárok na odmenu a náhradu podľa advokátskej tarify, a taktiež aj v § 24 ods. 1, ods. 2, ods. 3, § 25 zák. č. 586/2003 Z. z. o advokácii, podľa ktorých mám nárok na odmenu a náhradu hotových výdavkov za poskytnuté právne služby a na ich úhradu štátom. (...)*

K porušeniu týchto základných ľudských práv porušovateľom v obidvoch stupňoch súdneho konania došlo aj preto, lebo porušovateľ nepostupoval v súlade s § 2 ods. 2, ods. 7 (analogicky) Tr. por. a porušil aj svoje povinnosti stanovené v § 192 ods. 1, § 194 ods. 1 Tr. por. “.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vydal vo veci tento nález:

„1. Okresný súd Považská Bystrica uznesením sp. zn. 2 T/89/2004 zo dňa 4. 7. 2008 a v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T/89/2004, ktoré tomuto uzneseniu predchádzalo, porušil právo sťažovateľa Mgr. V. L., advokáta, na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo

prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde Slovenskej republiky, zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo domáhať sa ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, zaručené v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, právo vlastníť majetok, zaručené v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, právo pokojne užívať svoj majetok a právo na to, že nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva, zaručené v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na spravodlivú odmenu za prácu, zaručené v čl. 28 Listiny základných práv a slobôd a právo každého človeka na spravodlivé a priaznivé pracovné podmienky zabezpečujúce najmä: (a) odmenu, ktorá poskytuje ako minimum všetkým pracovníkom: (I) spravodlivú mzdu a rovnakú odmenu za prácu rovnakej hodnoty bez akéhokoľvek rozlišovania, zaručené v čl. 7 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach.

2. Uznesenie Okresného súdu Považská Bystrica sp. zn. 2 T/89/2004 zo dňa 4. 7. 2008 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Považská Bystrica na ďalšie konanie.

3. Mgr. V. L., advokátovi, sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 20 000,-- Sk, ktoré je Okresný súd Považská Bystrica povinný mu zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Považská Bystrica je povinný zaplatiť sťažovateľovi náhradu všetkých trov konania na účet jeho právneho zástupcu, advokáta JUDr. T. B., do 3 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy Slovenskej republiky ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je sťažovateľom namietané porušenie jeho „práva, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde Slovenskej republiky, zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo domáhať sa ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, zaručené v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, právo vlastníť majetok, zaručené v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, právo pokojne užívať svoj majetok a právo na to, že nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva, zaručené v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na spravodlivú odmenu za prácu, zaručené v čl. 28 Listiny základných práv a slobôd a právo každého človeka na spravodlivé a priaznivé pracovné podmienky zabezpečujúce najmä: (a) odmenu, ktorá poskytuje ako minimum všetkým pracovníkom: (1) spravodlivú mzdu a rovnakú odmenu za prácu rovnakej hodnoty bez akéhokoľvek rozlišovania, zaručené v čl. 7 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach...“ uznesením okresného súdu sp. zn. 2 T/89/2004 zo 4. júla 2008.

Podľa názoru ústavného súdu sťažnosť, ktorou sťažovateľ namieta porušenie označených základných práv zaručených príslušnými článkami ústavy a listiny a práv zaručených príslušnými článkami dohovoru, dodatkového protokolu a medzinárodného paktu uznesením okresného súdu sp. zn. 2 T/89/2004 zo 4. júla 2008, je zjavne neopodstatnená (obdobne aj II. ÚS 408/08).

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. aj II. ÚS 405/08).

Ústavný súd predovšetkým pripomína, že podľa svojej ustálenej judikatúry nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 13/01).

Z takéhoto pohľadu pristúpil ústavný súd aj k posúdeniu napadnutého rozhodnutia okresného súdu. Z jeho odôvodnenia okrem iného vyplýva:

„Uznesením Okresného súdu v Považskej Bystrici sp. zn. 2 T/89/2004 zo dňa 18. 01. 2008 bola advokátovi Mgr. V. L. priznaná odmena a náhrada hotových výdavkov v súvislosti s obhajobou ods. M. P. vo výške 28.560,- Sk.

Proti tomuto rozhodnutiu podal v zákonnej lehote advokát Mgr. L. sťažnosť, v ktorej namietal nesprávnosť sčítavania času trvania vyšetrovacích úkonov vykonaných dňa 13. 07. 2004, 20. 08. 2004 a 23. 09. 2004 (body 3., 7. a 8. výroku napadnutého uznesenia) (...)

Žiadal, aby predseda senátu podľa § 194 ods. 1 písm. b) Tr. por. napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil vyššiemu súdnemu úradníkovi na ďalšie konanie a rozhodnutie alebo aby predseda senátu vo veci rozhodol sám a priznal mu odmenu v celkovej výške 48.552,- Sk.

Podľa § 190 ods. 1 Tr. por. orgán, proti ktorého uzneseniu sťažnosť smeruje, môže jej sám vyhovieť, ak sa zmena pôvodného uznesenia nedotkne práv inej strany trestného konania.

Podľa § 190 Tr. por. ods. 2 písm. c) Tr. por. ak lehota na podanie sťažnosti už všetkým oprávneným osobám uplynula a sťažnosti sa nevyhovelo podľa odseku 1, predloží vec na rozhodnutie vyšší súdny úradník alebo súdny tajomník predsedovi senátu a v prípravnom konaní sudcovi pre prípravné konanie, ktorí majú pri tomto rozhodovaní postavenie nadriadeného orgánu.

Podľa § 194 ods. 1 písm. a) Tr. por. ak nezamietne nadriadený orgán sťažnosť, zruší napadnuté uznesenie, a ak je podľa povahy veci potrebné nové rozhodnutie, rozhodne vo veci sám.

Nakoľko vyšší súdny úradník sťažnosti advokáta nevyhovelo, predložil vec na rozhodnutie predsedovi senátu. Predseda senátu preskúmal sťažnosť advokáta, uznesenie tunajšieho súdu sp. zn. 2 T/89/2004 zo dňa 18. 01. 2008 a dospel k záveru, že sťažnosť advokáta je čiastočne opodstatnená a to z nasledovných dôvodov:

Rozsudkom Okresného súdu P. sp. zn. 2 T/89/04 zo dňa 02. 11. 2004 bol obž. M. P. uznaný vinným z trestného činu krádeže podľa § 247 ods. 2 písm. b), c) Tr. zák. úč. do 31. 12. 2005 a z pokusu trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 8 ods. 1, § 222 ods. 1 Tr. zák. úč. do 31. 12. 2005. Rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 02. 11. 2004.

V trestnom konaní bol obvinenému podľa § 39 ods. 1, § 36 ods. 3 Tr. por. úč. do 31. 12. 2005 ustanovený obhajca Mgr. V. L., nakoľko išlo o nutnú obhajobu.

Sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby pri obhajobe v trestnom konaní je vo výške 1/5-iny výpočtového základu, teda 2.720,- Sk vzhľadom na to, že voči odsúdenému sa viedlo trestné stíhanie pre pokus trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 8 ods. 1, § 222 ods. 1 Tr. zák. úč. do 31. 12. 2005 a trestný čin krádeže podľa § 247 ods. 2 písm. b), c) Tr. zák. úč. do 31. 12. 2005 (§ 15 ods. 1 písm. c) vyhl. MS SR č. 163/2002 Z. z.), a na trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 222 ods. 1 Tr. zák. úč. do 31. 12. 2005 ustanovoval zákon trest odňatia slobody, ktorého hranica prevyšuje 5 rokov ale neprevyšuje 10 rokov.

Výška výpočtového základu bola v roku 2004 vo výške 13.602,- Sk.

Vyšší súdny úradník postupoval správne, keď účasť advokáta na vyšetrovacích úkonoch vykonaných v jeden deň na rovnakom mieste a bezprostredne za sebou posúdil ako 1 úkon právnej služby. Toto sa týka úkonov právnej služby vykonaných dňa 13. 07. 2004, 20. 08. 2004 (body 3., 7. napadnutého uznesenia) a sčasti aj bodu 8. napadnutého uznesenia, teda dňa 23. 09. 2004.

Podľa § 16 ods. 1 písm. d) vyhl. MS SR č. 163/2002 Z. z. patrí advokátovi odmena za účasť pri vyšetrovacom úkone, pri oboznámení s výsledkami vyšetrovania, vyhľadávania a za konanie pred súdom alebo iným orgánom, a to za každé začaté dve hodiny a za každý úkon osobitne.

Z tohto ustanovenia vyplýva, že upravuje odmeňovanie advokátov za úkony právnej služby, ktoré spočívajú v účasti, resp. v konaní obhajcu v trestných veciach pred orgánmi činnými v trestnom konaní v rôznych jeho štádiách v prípravnom konaní a v konaní pred súdom (hlavné pojednávanie, verejné zasadnutie), ktoré sú najbližšie svojou povahou i účelom a pre priznanie odmeny za niektorý z týchto úkonov platia aj rovnaké pravidlá. Tento výklad vychádza z časového hľadiska stanoveného v uvedenom ustanovení, ktoré je rozhodné pre priznanie odmeny. Znamená to, že advokátovi patrí odmena za každé začaté dve hodiny jeho účasti, resp. jeho konania pred orgánom činným v trestnom konaní. Uvedené pravidlo je modifikované iba tým, že treba brať do úvahy čistý čas trvania úkonu, ktorého sa advokát zúčastnil a nie aj čas jeho prerušenia, lebo počas plynutia týchto časových úsekov nejde o vykonávanie vyšetrovacích úkonov.

Jedným úkonom právnej služby, ktorý je uvedený pod písmenom d) sa rozumie celkový počet úkonov, ktoré boli vykonané v jednom dni. V prípade, že bolo vykonaných viac vyšetrovacích úkonov (výsluchy svedkov, poškodeného, konfrontácie a pod.) v priebehu toho istého dňa, ktoré na seba nadväzovali, na tom istom mieste a advokát sa na nich zúčastnil, je potrebné určiť čistý čas trvania po odpočítaní prestávok a uznať za výkon právnej služby každé začaté dve hodiny takto zisteného času.

Účasť advokáta na výsluchoch svedkov Z. P. a M. P. dňa 23. 09. 2004 je potrebné považovať za 1 samostatný úkon právnej služby a oboznamovanie sa s výsledkami vyšetrovania v ten istý deň za ďalší samostatný úkon právnej služby. Uvedené vyplýva z toho, že nejde o úkony, ktoré sú si najbližšie svojou povahou a účelom.

Predseda senátu sa stotožnil s názorom vyššieho súdneho úradníka, keď advokátovi nepriznal odmenu za účasť pri prevzatí vecí obvineným M. P. dňa 23. 9. 2004 na OR PZ P. z dôvodu že sa nejedná o výkon právnej služby, za ktorý by prináležala advokátovi odmena v zmysle vyhlášky MS SR č. 163/2002 Z. z.

Vzhľadom na tieto skutočnosti predseda senátu ako nadriadený orgán vyššieho súdneho úradníka napadnuté uznesenie postupom podľa § 194 ods. 1 písm. a) Tr. por. zrušil a nakoľko k rozhodnutiu nebolo potrebné vykonať ďalšie dokazovanie, resp. vyžiadať si doklady, rozhodol vo veci sám.“

V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia (a tiež pri výpočte odmeny a hotových výdavkov za obhajobu špecifikovanej v úvode uznesenia sp. zn. 2 T/89/2004 zo 4. júla 2008 v bodoch 1 až 12) okresný súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, na základe akých skutočností priznal sťažovateľovi odmenu v konečnej sume 31 416 Sk.

V každom prípade tento postup okresného súdu pri odôvodňovaní svojho uznesenia nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Podľa názoru ústavného súdu napadnuté rozhodnutie nevykazuje znaky svojvôle, pretože pri rozhodovaní vychádzal zo skutkového stavu a z podkladov predložených samotným sťažovateľom, čo ho zaväzovalo pri rozhodovaní o veci. Po preskúmaní spôsobu a rozsahu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia okresného súdu a s ohľadom na dôvody, ktoré sťažovateľ uviedol v predmetnej sťažnosti, ústavný súd nezistil taký výklad príslušných ustanovení citovaných

právnych predpisov v napadnutom rozhodnutí, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné s namietanými článkami ústavy, medzinárodných dohovorov a ostatnými sťažovateľom citovanými zákonmi. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s uznesením okresného súdu nestotožňuje, nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor okresného súdu svojím vlastným.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. januára 2009